

Stichting
Vrijzinnigen
in Fryslân

Beweging voor eigentijds geloven

info

Vrij & Zinnig

Voorjaar 2025

Afscheid nemen

is niet

loslaten

*Het is
een andere manier*

van

vasthouden

Wie
troost
mij?

VAN HET BESTUUR:

Afscheid nemen Is niet loslaten

Het is een andere manier van vasthouden

Gedurende een groot aantal jaren heeft de Friese provinciale vereniging bestaan onder verschillende benamingen. De laatste jaren onder de naam: Vereniging van Vrijzinnige Gelovigen. En zoals deze naam het zegt: we waren een vereniging waar plaatselijke verenigingen in Fryslân lid van waren en daarmee verbonden met de thans geheten Vereniging van Vrijzinnige Protestanten in Nederland. (VVP-NL)

Vanaf het ontstaan in 1905 te Dokkum van een eerste VVH-vereniging, heeft de juridische structuur van een vereniging goed kunnen functioneren. Met alle daarbij behorende ups en downs.

Vandaag de dag zien we steeds meer dat verenigingen, ongeacht met welk doel ooit opgericht, te kampen hebben met een dalend ledental en een toenemend probleem in het vinden van nieuwe bestuursleden. Hierdoor kan niet meer voldaan worden aan de statutaire verplichtingen. Zoals bestuursleden die onnoemlijk lang in functie blijven, maar ook de jaarlijkse ledenvergaderingen die soms louter bestaan uit bestuursleden en een enkel lid die nog in staat is om nog naar een ledenvergadering te komen.

Op onze laatst gehouden ledenvergadering op 25 oktober 2024 is mede daarom besloten onze provinciale vereniging op te heffen en om te zetten naar een stichting. Deze stichting heeft ten doel dat vrijzinnig pastoraat in Fryslân mogelijk blijft. Onze "INFO" blijft verschijnen en activiteiten ten behoeve van de vrijzinnigheid gestimuleerd en ondersteund.

Samen met onze voormalige pastor, Catrien Bos, wil het bestuur van de stichting zich hiervoor inzetten. Opdat voor u, en eventuele nieuwe begunstigers, de vrijzinnigheid in Fryslân zichtbaar blijft.

Uw bestuur

VEERTIGDAGENTIJD EN PASEN; HOOP IN ONZEKERE TIJD.....

We leven in een wereld die soms zwaar op ons drukt. Oorlogen en conflicten, de dreiging van klimaatverandering, groeiende verdeeldheid in de samenleving—het kan voelen alsof de duisternis steeds dichterbij komt. In deze onzekere tijden kan de vraag opkomen: waar vinden we houvast, hoe houden we vertrouwen, waar ontdekken we hoop?

De Veertigdagentijd nodigt ons uit om niet weg te kijken, maar om juist stil te staan bij wat ons beweegt en bezielt. Het is een tijd van bezinning, waarin we mogen zoeken naar wat werkelijk telt. Misschien betekent dat we ons laten raken door de pijn in de wereld, maar ook dat we bewust kijken naar tekenen van licht, naar momenten van medemenselijkheid en naar de kracht van vrede, vertrouwen en liefde.

Pasen, het feest van opstanding en nieuw begin, herinnert ons eraan dat duisternis en dood nooit het laatste woord hebben. Wanneer alles verloren lijkt, is er altijd een sprankje hoop. Denk aan de kracht van mensen die opstaan tegen onrecht, aan hulp die geboden wordt in tijden van nood, mensen die helpen na een watersnood of een aardbeving. Aan de veerkracht van de natuur die na de winter opnieuw tot bloei komt. De sneeuwkllokjes die weer hun kopjes boven de grond uitsteken.

Dit jaar herdenken we ook dat Nederland 80 jaar geleden werd bevrijd van oorlog en onderdrukking. Die bevrijding kwam niet vanzelf; ze werd bevochten door moedige mensen die geloofden in vrijheid en gerechtigheid. Het herinnert ons eraan hoe kostbaar vrede is, en hoe belangrijk het is om haar te koesteren en door te geven aan volgende generaties. De verhalen van toen spreken ons vandaag nog steeds aan: over moed in moeilijke tijden, over solidariteit, over het verlangen naar een wereld waarin mensen in vrijheid en veiligheid kunnen leven. In deze weken van bezinning mogen we ook de natuur als spiegel en inspiratiebron zien. Na de winter, waarin alles stil en dor leek, ontwaakt het leven weer. Knoppen springen open, vogels keren terug, de zon en het licht winnen aan kracht. De natuur leert ons dat na elke periode van duisternis en verstilling altijd weer een nieuw begin mogelijk is. Misschien kunnen wij, midden in alle onrust, daar ook rust en vertrouwen in vinden: dat het leven veerkrachtig is, dat groei mogelijk blijft, dat wij steeds opnieuw mogen beginnen.

Juist nu hebben we de opdracht om elkaar vast te houden, om bruggen te bouwen in plaats van muren, om niet toe te geven aan cynisme of wanhoop,

maar te blijven geloven in de mogelijkheid van een betere wereld. Niet als naïeve droom, maar als een roeping: om vrede, vertrouwen en gerechtigheid tastbaar te maken in ons dagelijks leven, in hoe we met elkaar omgaan, in hoe we ons inzetten voor de toekomst.

De Vereniging van Vrijzinnigen Fryslân is opgeheven, in plaats daarvan is er een Stichting in het leven geroepen. Deze heeft de uren van ondergetekende ondergebracht bij de gemeente Ingwert. Bij deze gemeente ben ik al een paar jaar in dienst. Deze gemeente betaald haar uit en de stichting betaald de gemeente voor het verschil in loon. Op deze manier is het pastoraat en de gespreksgroep gegarandeerd voor de komende jaren.

Laten we deze Veertigdagentijd gebruiken om na te denken over hoe we zelf hoop kunnen brengen—door kleine gebaren van vriendelijkheid, door een luisterend oor, door te kiezen voor liefde en vertrouwen, in plaats van angst. En laten we Pasen vieren als een belofte: dat leven sterker is dan dood, dat liefde sterker is dan haat, dat de toekomst open ligt voor wie durft te geloven in het goede.

Een hoopvolle Veertigdagentijd en Pasen gewenst!

Catrien Bos

WOORDEN

“Het zijn maar woorden”, het is een uitdrukking die je in het dagelijks leven wel eens tegenkomt. Meestal wil degene die het zegt daarmee tot uiting brengen dat het er niet toe doet wat er is gezegd, dat het hem niet raakt en het van hem afglijdt als water langs de veren van een eend. “Het zijn maar woorden”.

Maar woorden zijn helemaal niet onbelangrijk, woorden zijn heel machtig. Mensen kunnen spreken. Geen ander dier op deze planeet kan spreken, maar mensen hebben talen ontwikkeld waardoor ze het woord tot elkaar kunnen richten. Woorden zijn het instrument waarmee we de prachtigste dromen kunnen creëren maar ook een hel op aarde kunnen scheppen. Altijd als wij spreken, gebeurt er iets. Met wat we zeggen scheppen we altijd een nieuwe situatie.

Je kunt duisternis creëren als je iemand zo erg bekritiseert dat hij zich tot nul gereduceerd voelt, maar je kunt iemand ook zo toespreken dat hij zich opgetild voelt en hij licht ziet waar eerst donkerte heerste.

Met woorden kun je meningen, ideeën en opvattingen uiten. Al die uitingen zijn als zaadjes die in de geest van je medemens worden geplant en daar groeien zonder dat je er echt weet van hebt.

Ooit zei een juffrouw op de basisschool tegen mij in de zangles dat ik niet moest meezingen, want ik bromde. Ik heb nooit meer een poging gedaan om te zingen, want mij was wel duidelijk dat ik hier niet aan moest beginnen. Pas als predikant durfde ik dat weer.

Ongeacht de taal die je spreekt: wat je voelt, wat je denkt, wat je werkelijk bent, je woord is altijd scheppend. Het is verstandig om daarmee behoedzaam om te gaan en op je woorden te passen alsof ze precisie-instrumenten zijn, die je liefdevol moet onderhouden en gebruiken.

*Johan de Wit
voorganger afdeling Zeist*

ROEPING

(voor de Zusters van Liefde, te Weert)

Zuster Immaculata die al vier en dertig jaar
verlamde oude mensen wast, in bed verschoont,
en eten voert,
zal nooit haar naam vermeld zien.

Maar elke ongewassen aap die met een bord: dat hij
vóór dit, of tegen dat is, het verkeer verspert,
ziet 's avonds reeds zijn smoel op de tee vee.

Toch goed dat er een God is.

*Gerard Reve,
uit 'Verzamelde Gedichten' (1973)*

Hoe actueel kan een ruim 50 jaar geleden geschreven gedicht van Gerard Reve wel niet zijn ? Persoonlijk associeerde ik het direct aan de huidige situatie in de wereld. Met recent de ontmoeting tussen de presidenten van Amerika en Oekraïne, in gedachte.

In het gedicht 'ROEPING' schildert Gerard Reve (8 april 2006 †) op een prachtige manier met weinig woorden een zwart-wit beeld tussen een zuster die een leven lang devoot en anoniem zorg draagt voor hulpbehoevenden, dit in schril contrast tot een zoveelste brulpaap die amok maakt en meteen

gekatapulteerd wordt tot het nieuws van de dag. Een gedicht uit 1973 dat actueler is dan ooit, denk maar aan elke aanslag die telkens opnieuw dagen het nieuws vult, terwijl in naam van eender welke godsdienst of levensvisie net zo

goed duizend maal meer mensen dagelijks anoniem en toegewijd in de weer zijn om anderen te helpen en te verzorgen. Niet omdat ze geen ego zouden hebben maar eerder vanuit een gevoel van verantwoordelijkheid. Het besef dat een mens in principe een sociaal wezen is in relatie tot een ander mens. Zonder winst oogmerk en het enkel vergaren van geld en macht en daarmee de ander te degraderen tot een object, een voetveeg die behoort tot de slums van deze wereld.

We kunnen heel veel vraagtekens stellen bij de huidige toestand van deze wereld, een absurde situatie die helaas niet geheel onvermijdelijk is. Maar wanneer je je door de profeten voelt aangesproken dan voelt de huidige situatie als iets ondraaglijks wanneer een ander de indicatie geeft geen sociaal geweten te hebben. Alleen maar louter eigenbelang te stellen boven die van aderen.

Gelukkig maar dat velen van ons dat oude kinderrimpje te boven zijn gekomen.
U weet wel:

“Ikke, ikke, ikke en de rest kan stikken”.

Het is toch wat socialer in onze directe omgeving. Naar ik hoop.

Hein Bergman

VERGEEF MIJ .....

Vergeef mij dat ik U veronderstel
Vergeef mij dat ik U veronderstel –
voor mijn geloof verdient U beter,
maar denkend word ik U niet zeker.
Dat is niet erg – U vindt mij wel!

–

U bent de bron van mijn gebed.
Voor wie mij liefheeft, wil ik heten!
Maar als ik U wil vangen in mijn weten
zoek ik vergeefs en proef ik Uw verzet.

–

U bent te groot voor onze wetenschap
De weg naar U loopt door mijn onvermogen
Hoe heeft het zover kunnen komen
dat U zichzelf verloren gaf?

–
U weet mij steeds opnieuw te vinden!
In mijn gebed spreekt U mij aan
in mijn lied kunt U bestaan –
U maakt van mij een ziende blinde.

–
Wat anders kan ik U dan loven?!
Misschien is beeld-loos zijn Uw wil –
leert U mij zo, latent en stil,
hoe je dat doet: geloven...

*Uit de bundel "Als het nu eens zo is ...", Gedichten en gedachten over God.
Henk Kroese Uitgeverij Van Warven, 244 blz. € 24,95 ISBN 9789493175914*

AANBIDDING VAN DE ZON

Heel langzaam nemen we weer afscheid van de winter. De zon gaat meer schijnen en daardoor bloeit de aarde op. Niet alleen voor de wereld, maar ook in religieus opzicht is de zon een bijzonder

fenomeen, zo schrijft Erik Jan Tillema.

Eigenlijk is dat ook niet zo wonderlijk dat de zon in het geloof een belangrijke rol inneemt. Elke dag verschijnt de zon en brengt licht en warmte. Voor ons leven zijn we ervan afhankelijk, want zonder de zon groeien er geen gewassen en leven we in duisternis. Daarnaast is het hemellichaam ook nog eens betrouwbaar: we kunnen de tijd ermee bepalen en we kunnen berekenen wanneer de zon verschijnt en weer ondergaat. En als je wat spiritueel bent ingesteld, kun je de zon voorstellen als een soort... tjsa, als een soort beschermer, een opperwezen dat aan ons stralen van warmte geeft?

Ik vind het daarom best wel logisch dat in oude religies de zon een belangrijke plek kreeg. Het bekendste voorbeeld daarvan is natuurlijk het oude Egypte. Daar scheen de zon volop en dus nam de zonnegod Ra (ook bekend onder andere namen, zoals Amun en Atun) een belangrijke plaats in het pantheon in. De oppergod met een mensenlichaam, het hoofd van een valk, met daarboven een ronde, rode bol, stond aan het begin van de schepping. Uit hem ontstond alles. En toen hij zag dat het goed was, nam hij zijn plaats in de hemel in. Sindsdien reist hij elke dag van het oosten naar het westen en trekt hij de zonnescijf achter zich aan, om 's nachts de duistere wereld onder de aarde in te duiken en de reis in omgekeerde richting te maken. Maar onderweg wordt hij aangevallen door een reusachtige demon die het licht wil stelen. Elke nacht opnieuw vecht Ra met hem,

maar gelukkig overwint hij iedere keer en trekt hij de bal met licht in het oosten weer over de rand van de horizon.

In de Japanse mythologie is de zonnegodin Amaterasu het mooiste (en natuurlijk het stralendste) dat ooit is geschapen. Jammer genoeg heeft zij een kwaadaardige broer die haar continu achtervolgde en terroriseerde. Uiteindelijk kon Amaterasu de bedreigingen en aanvallen niet langer verdragen en verschool zij zich in een diepe, kronkelige grot. Op aarde werd het donker... De goden probeerden van alles om Amaterasu terug te krijgen. Ze ving haar broer en sloten hem op. Bij de ingang van de grot prevelden ze lieve woorden, ze zeiden gebeden op en beloofden de zonnegodin van alles, maar ze kwam niet tevoorschijn. Uiteindelijk verzon één van de goden een list. Niet langer probeerden ze Amaterasu over te halen. In plaats daarvan riepen ze enthousiast dat ze iets hadden gevonden dat zo mooi en schitterend was, dat ze al hun problemen vergaten. Diep in de grot hoorde Amaterasu hun enthousiaste kreten en ze werd nieuwsgierig. Heel voorzichtig kroop ze naar de ingang en daar zag ze de andere goden die met hun rug naar haar toe stonden. Omdat ze zo nieuwsgierig was, kwam ze tevoorschijn en op dat moment grepen de andere goden haar en lieten haar zien wat er zo mooi en schitterend was: een spiegel. Amaterasu zag zichzelf en wist dat de andere goden gelijk hadden. Zij was inderdaad het mooiste en het schitterendst en dus mocht ze zichzelf niet opsluiten in de grot. Het was haar taak om licht en warmte te schijnen over de aarde en vanaf dat moment pakte ze haar taak weer op.

In de christelijke traditie speelt de zon jammer genoeg niet zo'n grote rol. De hete bal in de hemel is geen goddelijk wezen, want hij is door God geschapen. Die prachtige zon is dus niets meer dan het resultaat van de vele scheppingsactiviteiten. God controleert ook de bewegingen van de zon, zo lezen we op verschillende plekken in de Bijbel. God kan de zon zelfs stil laten staan om zo de dag langer te maken.

Gelukkig staat in Psalm 84 een mooie zin: 'Want God is een zon en een schild'. Mooi geformuleerd en zo zie ik God eigenlijk het liefst: als een zonnegod, die op mij schijnt en mij verwarmt. Die er altijd is, zichtbaar en onzichtbaar. Door de stralen is God overal en zelfs 's nachts kan ik God zien in de weerkaatsing van het licht op de maan. Als het dan echt eens donker is, weet ik gelukkig dat het licht altijd weer terugkeert.

*Erik Jan Tillema is voorganger van de protestantse gemeente Zijpe
en de vrijzinnige Kapel in Hilversum*

KLEIN SCHEPSELTJE GODS.

SPROOKJE VAN HET GEVALLEN ENGELTJE

Er is een engeltje uit de hemel gevallen en ze heet SELA!

Wat is er gebeurd!!

Sela is een lekker mollig, rond engeltje met prachtige in de zon glanzende vleugeltjes. Ze rolt en buitelt de hele dag van wolkje naar wolkje, luistert af en toe naar een muziekje en speelt met andere engeltjes.

Op een dag krijgt Sela een activitycenter voor engeltjes, een soort tentje met doedingen, waar ze heerlijk in kan liggen en spelen. Ze rolt van de ene naar de andere kant en graait naar in de zon schitterende spiegeltjes. Maar dan rolt ze te ver: ze valt met tentje en al uit de hemel!! Al tollend en tuimelend crasht ze een grote ooievaar, die terug kwam van missie maar overigens rustig doorvlog. In paniek gaan haar vleugeltjes hevig fibrilleren. Ze weet niet meer of ze voor of achter zitten en het duurt een poosje, voordat ze de juiste slag weer te pakken heeft.

Dan beseft ze ineens dat ze niet meer in de hemel is. Verbaasd zweeft ze door de blauwe lucht over rivieren, bossen en weilanden. Wat ziet ze daar in de verte?! Allemaal huizen, bruggen, grachten en mensen: een stad? Sela is nieuwsgierig en houdt van mensen, dus vliegt ze daar naar toe. De wind waait over haar bolletje, de zon lacht haar toe en haar vleugeltjes fladderen vrolijk. Ze maakt de mooiste buitelingen en crossed zo de stad binnen.....

Toen ging het heel erg mis:

Ze nam de verkeerde afslag en kwam een boze tuinman tegen, die zojuist ruzie had gehad met nr. 57. Ze schrok zo erg, dat haar vleugeltjes een paar slagen oversloegen, en ze helemaal scheef in de lucht kwam te hangen. Daarna vloog ze trillend de van Imhoffstraat binnen, waar ze de ooievaar weer tegen kwam, die zich 8 maanden geleden te pletter had gevlogen tegen het raam van nr. 57, maar intussen weer aan elkaar was geplakt. Tot grote opluchting van Sela, stond daar een raam open, waar door ze met haar allerlaatste vleugelslagen naar binnen fladderde, voor ze helemaal uitgeput en in de war neerstortte op de kamermat. Daar waren Juul en Daan, die haar liefdevol van de mat raapten. Ze gaven haar heel veel knuffels en legden haar zachtjes in het tentje met de spiegeltjes, dat een uur geleden zomaar uit de lucht was komen vallen!! Daan haalde ondertussen heel voorzichtig de vleugeltjes van de armpjes, repareerde ze en poetste ze zo glimmend, dat het net spiegeltjes waren. Daarna kregen ze een mooi plekje aan de muur, voor speciale gelegenheden. Vervolgens heeft Juul, die therapeute is,

haar een therapietje gegeven, vanwege die boze tuinman, waarna Sela een flesje heerlijke melk kreeg. Toen kwamen alle Zwijntjes binnen (familie van Juul) om haar te troosten over haar barre tocht en de boze tuinman. Oma Henny ging een liedje voor haar zingen, terwijl opa Jan beloofde met haar te gaan fietsen voor in het fietsstoeltje, met haar handjes onder zijn grote handen. De Meiermannetjes (oom en tante met kroost) waren zo door het dolle heen, dat ze eerst even moesten bijkomen. En zo had engeltje Sela ineens een hele grote familie die van haar hield. .

En toen leefde ze nog lang en gelukkig.

HENNY

Naschrift: het moge duidelijk zijn dat Sela, het dochtertje van 8 maanden van zoon Daan en schoondochter Julia, de inspiratiebron was voor dit sprookje. Ze wonen op nr. 57. Sela kreeg inderdaad een tentje met activitycenter en had het binnen de kortste keren gemold.

PLEIDOOI VOOR UNIVERSELE HUMANITEIT

Van christelijk geloven
naar menselijk vertrouwen

Christelijk geloven bevindt zich op een breuklijn tussen wat onherroepelijk voorbij is en wat meer dan ooit nodig is. Wil het relevant zijn voor het menselijk bestaan en wil het bijdragen aan herstel en voortbestaan van onze planeet, dan zullen bakens drastisch verzet moeten worden. De focus moet worden verlegd van aanbidding en gehoorzaamheid naar de ontwikkeling van universele humaniteit. In een nieuwe serie voor Volzin laat Dirk van de Glind zien hoe dit kan. In dit eerste artikel een inleiding op deze nieuwe serie.

Steeds harder lopen we tegen onze grenzen aan. De prijs voor een ongeken- de welvaart dreigt onbetaalbaar te worden. Het voortbestaan van onze planeet is in het geding en mensen in de toch al armere delen van onze wereld betalen nu al het gelag van onze oververhitte aanspraken op wat de aarde bieden kan. Toch wordt er nog altijd economische groei gepredikt. Ook de oorlog in Oekraïne bepaalt ons bij de dreiging van totale vernietiging. En daar zowel de klimaatcrisis als de mogelijkheid van een nucleair Armageddon ontsproten zijn aan menselijk vernuft, kan een pleidooi voor vertrouwen in de mens als naïef overkomen. Toch denk ik dat Martin Luther King gelijk had toen hij zei: “Of we léren als broeders en zusters samen te leven óf we gaan als idioten ten onder. “

De ondergang van onze planeet is alleen te voorkomen wanneer we leren respectvol samen te leven. Met oprechte aandacht voor eikaars belangen en intense zorg voor de aarde. Waarachtig samenleven kan niet worden afgedwongen en is alleen mogelijk wanneer we als individuen onze menselijkheid ontwikkelen; wat niet kan zonder vertrouwen in de mens en haar mogelijkheden. Maar juist daaraan heeft het in eeuwen van christelijk geloven vaak ontbroken. Vertrouwen op een god die het dan wel voor ons in orde zal maken, is nu een levensgevaarlijke valse gerustheid waar we vanaf moeten.

EEN PERSOONLIJK PLEIDOOI

Ik voer dit pleidooi voor vertrouwen in onze menselijkheid op persoonlijke titel en op grond van wat ik als het wezen van mijn eigen humaniteit beschouw. Niet omdat ik mezelf zo geweldig vind, maar omdat er geen ander kompas is voor integer en authentiek leven.

Uiteraard is mijn kijk op geloven gekleurd door mijn achtergrond en ervaringen. Nog regelmatig maak ik kerkdiensten mee, maar ik voel me er niet altijd meer op mijn plaats. Daarbij overvalt me soms weemoed over een rijk, maar voorbij verleden. Ik zou terug willen naar de tijd dat ik nog met mijn ouders, broers en zussen in de kerkbank zat en God zelf nog via Zijn Woord en Zijn predikant tot ons sprak. Die weemoed is er ook wanneer ik in Frankrijk een oude dorpskerk k binnenloop, waar 'de wolk van gebeden' weliswaar nog hangt, maar waar de geur van vochtige kalk en het stoffige, sterk verouderde interieur erop wijst dat ook daar tijden voorbij zijn die niet meer zullen terugkeren. Ik ben geen criticus die van buitenaf zijn giftige pijlen op gelovigen richt. Ik ben een diepreligieus

gelovende die de pijn ervaart van wat zijn tijd gehad heeft en sterven moet, en ik sterf daar zelf aan mee. Maar niet zonder geloof in opstanding en nieuw leven.

WANKELENDE ZEKERHEDEN

Ik ben opgegroeid in een Synodaal Gereformeerd gezin op de Veluwe, in de jaren zestig en zeventig, toen de zuilen waarin de samenleving verdeeld was begonnen in te storten. Er groeide twijfel aan aloude geloofswaarheden en een rapport over de aard van het Schriftgezag wekte grote beroering: was de Bijbel dan toch niet letterlijk Gods Woord? Popmuziek gaf jongeren een eigen stem en voorzag in nieuwe manieren van verbonden en samen zijn, van het delen van idealen en vervoering. Vreemde levensbeschouwelijke werelden gingen open en vooral onder invloed van het verre Oosten bloeide een nieuwe spiritualiteit op. Als gelovige ontkwam ik niet aan de keuze me af te sluiten voor al dat andere óf me ervoor open te stellen en te zien waar dat me brengen zou. Het heeft me vele jaren gekost me werkelijk te openen en de consequenties daarvan te aanvaarden. Tijdens de jaren dat ik Levensbeschouwelijke Vorming doceerde in het voortgezet onderwijs, heb ik uitgebreid mogen rondkijken in de schatkamers van de menselijke geest en er rijkdommen gevonden die ik niet meer kwijt wil. Er is in ieder geval méér dan waar ik mee opgroeide.

VERZUURDE WIJN

Ik weet dat de christelijke naastenliefde geen loze term is. Ik ken vele gelovigen die zich met hart en ziel inzetten voor hun medemensen en een betere wereld. Maar desalniettemin hebben de meeste kerken te maken met een snel afkalvend ledental. Fusies en veranderingen op het gebied van bestuur en exploitatie bieden nog enig soelaas. Vernieuwingen in vieringen en in het benaderen van jongeren hebben hier en daar een voorlopig gunstig effect, maar alles bij elkaar lijkt het op dweilen met de kraan open. Manieren van geloven en kerk zijn die eeuwenlang hebben gewerkt, hebben onherroepelijk hun tijd gehad. Jezus zei dat oude wijnzakken de spanning van nieuwe wijn niet verdragen. De belegen wijn van oude overtuigingen en gebruiken brengt geen schade toe aan de oude zakken van een reeds lang gevestigde structuur en kerkorde. De redelijk stabiele positie van orthodoxe kerken lijkt dit te bevestigen. Maar deze houding staat vernieuwing in de weg en maakt dat de gelovige zich wel moet terugtrekken in een wereldvreemde en in wezen mensvijandige bubbel. De jonge en verfrissende wijn die Jezus schonk is te lang verpakt geweest in zakken die nu

compleet zijn uitgedroogd en op barsten staan. De overjarige wijn heeft een bitterzure smaak gekregen die dorstige zoekers naar zin en betekenis ervan weerhoudt er nog van te drinken. Het optreden van Jezus kan bij velen niet meer als bevrijdend overkomen. Zijn woorden kunnen vaak niet meer als betekenisvol worden verstaan. En dat is zonde.

Christelijk geloven bevindt zich op een breuklijn die tot een kloof zal worden tussen wat geweest is en wat zijn zal. De gelovige die aan beide wil vasthouden, komt terecht in een spagaat die niet vol te houden is. Het voldoet niet meer oude wijn in nieuwe zakken te presenteren. Er is nieuwe wijn nodig. Kwaliteitswijn waarvan het schenken Jezus door de eeuwen heen steeds meer onmogelijk werd gemaakt door een starre dogmatiek, gebaseerd op een radicaal verkeerd uitgangspunt.

WERK AAN DE WIJNGAARD

Jezus getuigde met zijn optreden indringend van zijn geloof dat er uit een gestorven graankorrel een vruchtdragende aar kan opschieten. Dat de dood nodig kan zijn om nieuw leven mogelijk te maken. Gelovigen van nu hoeven dan ook niet bang te zijn om de bakens van de gevestigde theologie en kerkorde radicaal te verzetten. De kerk mag in vertrouwen sterven, wetende dat er altijd weer jonge loten zullen opschieten die een rijke oogst en een verrassende wijn kunnen opleveren. Te lang is geprobeerd om oude wijnranken koste wat het kost in leven te houden. Dat kan op zichzelf lang goed gaan, maar het valt niet te verhinderen dat er door de jaren heen minder druiven aan groeien die ook nog eens kleiner zijn en van mindere kwaliteit. Een goede wijngaardenier durft daarom zijn snoeimes te hanteren en aldus ruimte te scheppen voor nieuw leven met nieuwe mogelijkheden. Er zijn wijnranken die op sterven na dood zijn en dus geen gezonde druiven meer kunnen voortbrengen. Wie ze, misschien met pijn in het hart, durft weg te snoeien, zal ontdekken dat er nieuwe loten opschieten die een verrassende oogst beloven.

VERDORDE RANKEN

Theologie, kerk en geloof zijn geen eenduidige begrippen en zijn zeker niet boven iedere twijfel verheven. Theologische ontwerpen spreken elkaar niet zelden tegen. Kerken kunnen zeer verschillen in opzet, structuur en praktijk. Geloof kent vele gezichten. Wat ik aandraag kan dan ook niet voor elke theologie, voor elke kerk en voor elk geloof in dezelfde mate gelden. Toch zijn er fundamentele

overtuigingen die als verdorde ranken iedere theologie, iedere kerk en ieder geloof aangaan. En de repeterende breuk is de prediking van het menselijk onvermogen en tekort dat zich in het DNA van christelijk geloven genesteld heeft en de wijn steeds meer onverteerbaar maakt. Wil er wijn geschonken worden die leven en vreugde geeft, dan zal de beweging moeten worden ingezet naar een fundamenteel vertrouwen in de mens en zijn mogelijkheden. Een beweging die de kern van christelijk geloven betreft en gelovigen in hun kracht zet voor een betekenisvol leven. In de volgende artikelen in Volzin wil ik deze beweging schetsen voor de belangrijkste terreinen van christelijk geloven:

Van theologische onderwerping naar menselijke verantwoordelijkheid
Eeuwenlang heeft de christelijke theologie zich beijverd om de 'juiste leer' te stutten en verkondigen. Zichzelf beschouwend als 'de koningin van de wetenschappen' heeft ze een in wezen hiërarchisch systeem gecreëerd dat gehoorzaamheid eiste aan haar uitkomsten en aanspraken. Met een beroep op God en Zijn Woord werden mensen niet aangespoord te vertrouwen op liet eigen oordeel terwijl dat juist essentieel is voor een volwassen geloof.

Van een verstikkende waarheidsclaim naar een verbindende openheid
Zoals de meeste godsdiensten heeft ook het christendom zichzelf gezien en gepresenteerd als de enige juiste. Dat heeft niet alleen tot hoogmoed en onverdraagzaamheid geleid maar ook tot agressie en geweld. Christelijk geloven zal zichzelf moeten leren verstaan als één van de menselijke pogingen te dealen met de grote vragen van het leven, zodat er in gelijkwaardigheid met elkaar gesproken en van elkaar geleerd kan worden.

Van een verlamdend mensbeeld naar een bevrijdende humaniteit
Nog altijd wordt er uitgegaan van een vrij oppervlakkig negatief mensbeeld dat voorbij gaat aan fundamentele ervaringen en aan psychologische en opvoedkundige inzichten. Een consistent en in de grond positief mensbeeld en de oproep daaraan te beantwoorden is echter nodig voor vitaal en inspirerend christelijk geloven. Zolang dit niet erkend en geleefd wordt, kan christelijk geloven alleen maar een karikatuur van haar oorspronkelijke bedoeling zijn.

Van een verheven godenzoon naar een solidaire medemens
De vergoddelijking van Jezus luidde de zondeval van het Christendom in omdat dit dogma een negatief mensbeeld nodig had en bevestigde. Het juridische kader waarin het offer van Christus verkondigd werd, stimuleerde de mens niet tot volwassen verantwoordelijkheid, maar cultiveerde onvolwassen onvermogen en

afhankelijkheid Christelijk geloven zal de focus moeten verleggen van het volgen en aanbidden van Jezus naar het ontwikkelen van authentieke humaniteit.

Van een goddelijke almacht naar een uitnodigende, kwetsbare liefde

Het idee van soevereine almacht heeft het uitoefenen van absolute macht gelegitimeerd door hen die claimden in Gods naam op te treden. Hoewel het spreken over God altijd hachelijk is, kan er veilig van worden uitgegaan dat haar wezen eerder kwetsbare, uitnodigende en dienende liefde is.

Van het onfeilbare Woord van God naar een bevrijdende oproep tot liefde en menselijkheid

De claim van 'Gods Woord' heeft geleid tot de eis van gehoorzaamheid, ook aan hen die zich als dienaren van het Woord en hoeders van de traditie opwierpen. In de Bijbel gaat het echter eerst en vooral om de overgave aan uitnodigende en kwetsbare liefde. En daarmee om de oproep tot universele humaniteit.

Van een vervreemdend geloof naar een meer aardse spiritualiteit

Het aloude idee dat de gelovige mens 'wel in, maar niet van de wereld is' heeft niet bijgedragen aan liefde voor de aarde, maar vervreemdend gewerkt met desastreuze gevolgen. Christelijk geloven kan alleen maar relevant zijn wanneer het feit erkend wordt dat de mens niet alleen in de wereld is maar er op alle mogelijke manieren deel vanuit maakt. Want alles en iedereen is zowel organisch als principieel met alles en iedereen verbonden.

Van eredienst naar oefening in liefde en menselijkheid

Om serieus werk te kunnen maken van het ontwikkelen van een volwassen, universele humaniteit zijn nieuwe manieren van samenzijn, vieren en inspireren dringend noodzakelijk. En aangezien het ook in andere tradities om menselijkheid en liefde gaat, liggen er in de ontmoeting en dialoog rijke mogelijkheden voor een rijke oogst en een goddelijke wijn.

Op het leven!

Dirk van de Glind was docent levensbeschouwelijke Vorming. Hij schrijft en geeft graag lezingen over religie, cultuur, samenleving en zingeving. Voor meer informatie: www.dirkvandeglind.nl.

VARIA

Zacht

Ik zei heel zacht
net zo zacht als jij
ik hou van jou
hou jij ook van mij

En 'k weet nog goed
dat toen de stilte zei:
"Houwen zo"
zachter nog dan wij.

Toon Hermans

Een streep

Ik trok een streep; tot hier.

Toen ik verder ging
trok ik een nieuwe streep
en nog een streep

De zon scheen
en overal zag ik mensen,
haastig en ernstig,
en iedereen trok een streep
iedereen ging verder

Toon Tellegen

‘VERGEVING IS EEN GEVAARLIJK MAAR WAARDEVOL WOORD’

Dominee Jan Offringa ziet dat het in de christelijke traditie geregeld fout gaat met vergeving. ‘Slachtoffers worden gedwongen te vergeven en de dader gaat snel vrijuit.’ Offringa plaatst er vanuit zijn liberale theologie iets anders tegenover.

Jan Offringa (1957) is bekend van verschillende publicaties. Hij schreef onder meer ‘Na een gezonde geloofscrisis’ en ‘God is niet te vangen’ en werkte mee aan de bestseller ‘Liberaal christendom’. Ter gelegenheid van zijn emeritaat schreef hij het net verschenen boek ‘Frank en vrij geloven’ waarin hij verschillende kerkelijke onderwerpen op een liberale manier behandelt. Hij schrijft onder meer over Jezus, twijfelend geloven en de relatie met Israël. Maar het meest opvallende hoofdstuk gaat over vergeving. Van alle theologische begrippen als genade en zonde koos hij juist deze eruit.

‘Vergeving is misschien wel de core-bussiness van het christendom,’ vertelt Offringa. ‘En het is een actueel thema in onze huidige cancel-cultuur. In de Bijbel staan mooie verhalen over dit onderwerp, maar er worden vaak grote fouten mee gemaakt.’ Offringa kwam het tijdens pastorale gesprekken geregeld tegen. ‘Vaak ervaren mensen dat ze als christen verplicht zijn om mensen te vergeven. Als ik dat hoor, vraag ik altijd: “Heeft die ander jou om vergeving gevraagd?”’

In het hoofdstuk in het boek legt Offringa uit dat vergeving niet iets is dat moet omdat er nu eenmaal mooie verhalen in de Bijbel staan. Ook is vergeving geen eenrichtingsverkeer. ‘Communicatie is in het hele proces belangrijk. Daarbij spelen berouw en inkeer van de dader en verandering voor beiden een belangrijke rol.’

Het proces van vergeving hoeft ook niet altijd te leiden tot een oplossing. ‘Vergeving moeten we niet zien als “goedkope genade” in die zin dat we de problemen even makkelijk wegpoetsen. Vergeving hoeft niet altijd gegeven te worden en zelfs na vergeving hoeft de relatie niet hersteld te worden.’ Daarbij vult hij aan dat er ook om vergelding gevraagd mag worden. ‘Maar wel proportioneel.’ In het boek neemt hij als voorbeeld het oudtestamentische gebod van ‘oog om oog, tand om tand’. Offringa legt uit: ‘Dat betekent dus niet dat je het hele gebit van de dader mag vernielen’.

Met de traditionele verzoeningsleer – waarbij God buiten de mens om vergeeft – heeft Offringa overigens niets. ‘Daarmee zet je de mens buiten het proces van communicatie en heling, terwijl bij vergeving er juist iets moet veranderen bij de mens.’

Het boek ‘Frank en vrij geloven’ is verschenen bij uitgeverij Skandalon en verkrijgbaar bij iedere (digitale) boekhandel.

MIJN BOEKENKAST.

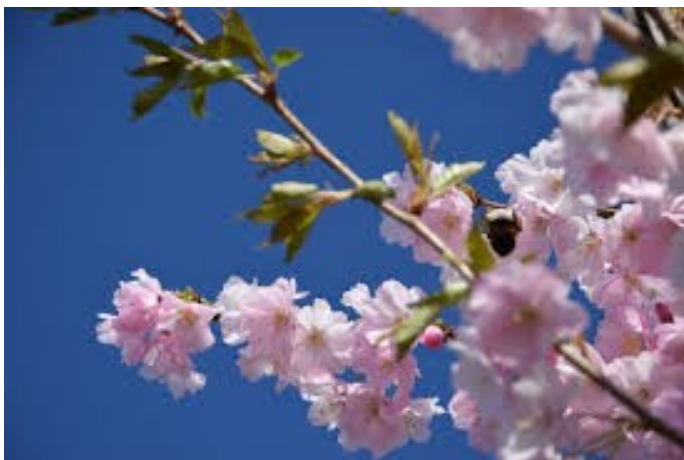
Het was onvermijdelijk! Ik moest nu toch echt gaan beginnen met het opruimen van mijn boekenkast. In de pastorieën van weleer had ik altijd voldoende ruimte voor het groeiende aantal boeken dat ik verzamelde. Theologische boeken van allerlei pluimage: pedagogiek, filosofie, psychologie, commentaren, onderzoeken, ontwikkelingen, gemeente-opbouw, stromingen, religies, kerkgeschiedenis en ga zo maar door.

Boeken en boekjes met aansprekende titels zoals ‘als het kwaad goede mensen treft’ of ‘meer dan het gewone’. Of met spannende titels zoals ‘de politiek van het kruis’ of ‘hoe Jezus God werd’. In mijn boekenkast zie ik een stoet van (on)bekende en beroemde theologen en andere wetenschappers. Mensen die mij, al dan niet theologisch, op weg hebben geholpen om de waarheid en de boodschap van het christelijk geloven te kunnen vertalen in mijn werk onder mensen. En niet te vergeten de vele boeken en werkjes uit de doperse hoek! Maar ze moeten weg, ik moet ervan af. Ze nemen ruimte in, ik gebruik ze niet en ik lees ze niet meer. En dan glijden de boeken door de handen. Soms snel, omdat ik besef dat ze achterhaald of ingehaald zijn, te hoog gegrepen of te simpel waren of me niets meer te vertellen hadden.

Sommige boeken houd ik wat langer vast, omdat ik me realiseer dat ze een tijdje of langer als kameraden met me mee hebben gewandeld. Enkele jonge collega’s (en andere belangstellenden) kunnen nog wat uitzoeken, maar die zitten blijkbaar niet echt te wachten op leesvoer met titels en namen uit het verleden. Internet kan veel en snel leveren bij specifieke vragen zonder een diepgaande ondergrond of uitvoerige achtergrond te moeten raadplegen. En zo verdwijnt alles, wat eens mijn schatkamer vormde, in de papierbak. Met de boeken glijden de jaren door mijn handen en ik realiseer me dat mensen de afgelopen vijftig jaar heel anders

zijn gaan geloven, denken en spreken. Zeker in onze doperse gemeenschappen waar dogma's (gelukkig) geen vaste grond kunnen krijgen. Ook is er sprake van verschraling of verstarring bij de geloofsontwikkeling onder mensen, ondanks de grondige voorbereiding van vele bevoegen preken. En wat de meeste jongeren betreft? Die gaan zich echt niet meer verdiepen in de wereld achter het geloof. Tenslotte vallen er meer mensen bij de kerk weg dan dat er bij komen. Dat alles werkt een geloofsverdieping ook niet echt in de hand! Tijdens het opruimen besepte ik dat veel boeken met me meegewandeld waren als vriendelijke leermeesters. Net zoals al die vroegere juffen, meesters, leraren, docenten en profs zijn meegewandeld om me ook weer los te laten. Zo is het nu ook met mijn oude boeken: niet ik laat ze los, maar zij laten mij los! Dat is niet dramatisch, maar gewoon de realiteit van het leven. Prediker zei het ook al: 'er is een tijd om dingen te bewaren en een tijd om dingen weg te gooien.' Krijg ik heimwee naar vroeger als ik bezig ben met die boekenkast van mij? Ach een beetje heimwee mag er zijn om iets als een dankbare herinnering vast te houden. Te veel heimwee werkt verstikkend waardoor je niet verder kan. Dus opruimen moet ook weer een (!) nieuwe ruimte geven! Dat geldt natuurlijk voor heel veel zaken in het leven. En om heel eerlijk te zijn...dat maakt het voor mij ook wel weer aantrekkelijk en spannend. Of zoals -opnieuw- Prediker zei: er is een tijd om af te breken en een tijd om dingen op te bouwen.

Ds. Andries Bakker
Uit de Nieuwsbrief van de
Verenigde Doopsgezinde Gemeente Blokzijl

DAKLOZEN

Van daklozen merk ik in het algemeen weinig. Via de media is me bekend dat er duizenden zijn, maar ik kom eigenlijk alleen met een dakloze in contact als die voor de ingang van de supermarkt staat om een krantje te verkopen. Ik koop dan altijd een krantje en de verkoper is dan daar zo dankbaar voor dat het me verlegen maakt. Hij of zij heeft niks en ik grabbel wat achteloos in mijn zak of ik nog wat kleingeld kan vinden.

Thuisgekomen sla ik zo'n krantje wel eens open om kennis te nemen van wat daarin geschreven wordt. En het krantje bevat menigmaal heel rake artikelen of gedichten. Ik trof een keer een paar zinnen aan die me raakten. Er stond: dakloze, je leeft in een hel en eigenlijk kun je niemand, ook jezelf, de schuld daarvan geven. Maar als je gaat geloven dat je de loser bent, dan ben je dom. Bijna net zo dom als degene die denkt dat hij de winner is.

Je zult zo'n tekst niet gauw aantreffen in een gewone krant. Gewone kranten brengen nieuws en daklozen zijn al lang geen nieuws meer. Je ziet ze nauwelijks, want ze mogen niet in de open lucht slapen.

Er is wel opvang, maar die is incidenteel en als de opvang vol is, moet de dakloze maar zien waar hij wel terecht kan. En een dakloze zwerver die bij de gemeente aanklopt voor onderdak, kan daar alleen terecht als hij een zekere binding met die gemeente heeft. Ook als je nergens woont.

In Johannes 12 zegt Jezus tegen zijn discipelen dat de armen altijd bij hen zullen zijn. En inderdaad, arme mensen zijn er nog in overvloed. Maar zijn ze ook nog bij ons als we ze het liefst buiten ons gezichtsveld houden?

*Johan de Wit
voorganger Walkart Zeist*

GRAFSCRIFT

Ooit las ik dit grafschrift van Hugo Pos. Het geeft weer dat we van ons einde weten. En ons naarmate we ouder worden steeds meer van bewust zijn.

“Geloof me toch, als ik van hier verdwijn maakt het niet uit. Straks bloeit weer de jasmijn en geurt de kamperfoelie. Erger zou het wezen als zij verdwenen waren- ik er nog zou zijn.”

Ineke Adriaenz

WOORDLOOS

Iedereen wist dat het levenseinde van de man naderde. Men stelde hem vele vragen maar niet over God of zo, want er was gezegd dat hij dit niet wilde. En hij zweeg. Tot iemand naast hem ging zitten en woordloos contact maakte. Toen spraken zij samen. Over God of zo.

Wilma de Jong

LANDELIJKE VVP

Niet alleen onze provinciale vereniging kende het probleem van teruglopend ledental, afname van de financiële middelen en het vinden van nieuwe bestuursleden. Ook de andere afdelingen en provincies worden, ja zelfs het Landelijk Bestuur wordt met de zelfde problematiek geconfronteerd.

Op 30 november 2024 vond er een extra Algemene Ledenvergadering plaats te Houten van de landelijke organisatie. Dit naar aanleiding van de controverse die er landelijk heerste over een eventueel nieuw te benoemen voorzitter. Tijdens deze vergadering bleek de beoogde kandidate zich ha terug getrokken maar ook dat het merendeel van de landelijke bestuurders hun functie niet langer wenste te consolideren. Niet alleen door de ontstane controverse maar ook vanwege motiverende redenen van zittende bestuursleden.

Tijdens deze vergadering bleken een aantal leden al het vermoeden hadden van naderende problemen en zij stelden voor dat zij als Interim Commissie de komende tijd gaan inventariseren welke kant we op kunnen gaan met de landelijke vereniging om deze een meer eigentijdse structuur te geven. “Uiteindelijk gaat het erom dat het vrijzinnige gedachtengoed geborgd wordt voor de toekomst”.

Hierover hoopt de Interim Commissie op de komende Algemene Ledenvergadering op 24 mei 2025 te Apeldoorn, een plan van aanpak te presenteren en te bespreken. En zo op de in november 2025 te houden ALV tot besluiten te komen.

Hoewel het huidige hoofdbestuur thans demissionair is, zal zij haar huidige taken tot aan deze komende ALV uitvoeren. In overleg met de Interim Commissie.

In het onlangs uitgebrachte nummer van **VrijZinnig** vindt u een wat uitgebreider bericht over deze zaak. (blz. 8 en 9)

Hein Bergman

HET LEVEN ....

Als ik het geheel van het leven van de meeste mensen
In een paar woorden moest samenvatten
Zou ik zeggen een eindeloos verzet tegen wat is.
Als we ons verzetten, zijn we constant in beweging
Omdat we proberen ons aan te passen.
En toch blijven we nog ongelukkig over dat wat is.

Als ik het geheel van het leven van een verlicht persoon
In een paar woorden moest samenvatten
Zou ik zeggen: complete acceptatie van wat is.
Als we accepteren wat is, is onze geestontspannen en kalm
Terwijl de wereld om ons heen heel snel verandert.

*Uit: "Dingen die je alleen ziet als je er de tijd voorneemt"
Haemin Sunim*

ZIENERS EN DICHTERS

Harry Kuitert (1924-2017) omschreef het spreken over God en het goddelijke als 'het articuleren van vermoedens'. Hiermee sneed hij iedere wetenschappelijke pretentie de pas af. Maar hij opende het zicht op de veel vruchtbaarder manieren van beeldende kunst, poëzie en muziek om het onzegbare toch te zeggen. Singer-songwriter Nick Cave zegt niet in God te kunnen geloven, maar haar in zijn songs toch nodig te hebben om een diepgang, of transcendentie, te bereiken die

anders niet mogelijk zou zijn. Cave is wellicht vastge–lopen in een quasi wetenschappelijk, dogmatisch spreken over God. Waarschijnlijk zijn hem beelden voorgehouden waarin hij het goddelijke niet herkennen kon. Het openen van inspirerende vergezichten is dan ook eerst en vooral het terrein van kunstenaars en andere gevoelige naturen voor wie de ontoereikendheid van taal mogelijkheden biedt die door het verstand niet meer te volgen zijn maar waarmee het onzegbare toch gezegd kan worden. De beste theologen zijn daarom degenen die ook deze kunst verstaan en bij hun theologische arbeid de zin voor transcendentie niet verliezen en zich niet verschansen in ivoren torens met de claim van goddelijk gezag.

*Uit: “Waag te sterven, Christendom
En geloof in je opstanding”
Dirk van de Glind*

HET LICHT

“Hoewel we veel, heel veel vijanden kunnen hebben die ons kunnen vervloeken, die ons proberen te vernietigen, is het niet onze taak om met hen bezig te zijn. Onze taak is om bezig te zijn met het binnenbrengen van licht. Want als je vol licht bent, kan er geen duisternis komen die je leven beïnvloedt. Wees nooit gefocust op de duisternis. Focus altijd op het Licht. Als je je op het Licht concentreert, word je het Licht. Als je je op de Duisternis concentreert, wat de reden ook is, zelfs als het klinkt als een goede reden, word je Duisternis. Wees altijd voor iets; verspil je tijd niet door tegen te zijn. Er zijn zoveel dingen om tegen te zijn in deze wereld, wanneer zou je de tijd hebben om iets positiefs te doen en dat Licht te creëren dat die duisternis kan verwijderen?”

Rabbi Shaul Youdkevitch

Colofon

Samenstelling en redactie:

Dhr. H. Bergman

e-mail: h.bergman@xs4all.nl

Mevr. M. de Haan - van Medevoort

e-mail: miek.archadres@gmail.com

Bestuur Stichting:

Dhr. R. Immink,

voorzitter

Mevr. M. de Haan - van Medevoort,

secretariaat

Dhr. H. Bergman,

penningmeester

Commissie van advies:

Mevr. T. Adema

Mevr. C. Tijssen

Verschijnt 4x per jaar

Kopij verzenden naar:

h.bergman@xs4all.nl

Vóór: 1 maart, 1 juni,

1 sept. en 1 december

© 2025 Stichting Vrijzinnigen in Friesland

Website: www.vrijzinnigen-fryslan.nl

VRIJZINNIGE DIENSTEN

Waarin pastor Catrien Bos in
voorgaat:

9 maart 9.30 uur Molkwar

16 maart 10.00 uur. Lytsewierrum

23 maart 10.00 uur Ter Apel

6 april 10.00 uur Raerd

17 april 19.30 uur Raerd Witte donderdag

20 april 11.00 uur Raerd Pasen

27 april 9.30 uur Molkwar

4 mei 10.00 uur Raerd

11 mei 10.00 uur Hippolytushoef

25 mei 10.00 uur Mantgum

1 juni 9.30 uur Molkwar

